

רב פפא אמר: חוזר, ורב זביד אמר שאינו חוזר. ודוקא כשמכר בפירוש 'שלא באחריות', אבל בסתמא – חוזר עליו לכל הדעות. (פוסקים. ובשו"ע רכה, פסק כ"ז. והש"ך (סקל"ז) כתב שר"ז לא חלק אלא בשדה ולא במטלטלין).

דף מה

פח. המוכר חפץ לחברו, ובא נכרי וערער ששלו הוא וגנוב הוא מעמו, ונטלו מהקונה – האם חייב המוכר לפצות את הקונה?

רבא (ואיתימא רב פפא) הכריז שהיב לפצותו על כך, בשני תנאים: א. הקונה אינו מכיר בחפץ שהוא באמת היה של המוכר; ב. הגוי שלקח, יש קצת הוכחה שטענת אמת בפיו, כגון שלקח חמור והשאיר את אוכפו. (והתוס' כתבו שמדובר כגון שהעכו"ם דן עמו בדיניהם וזיכו את הגוי, אבל חטף ללא דין – כל שאינו מוכיח שהחפץ גנוב, אינו יכול לתבוע את המוכר).

ואילו אמימר אמר שלעולם אין חייב לפצותו, לפי שסתם עכו"ם – אנס הוא. (אא"כ התנה עמו בפירוש על אונס שיארע, שיפצהו. פוסקים). הלכה כאמימר. (רשב"ם; טשו"ע רכה, ב).

דפים מה – מו

פט. א. באלו אופנים יש חזקה לאומן התופס במטלטלין וטוען 'לקוחים הם בידי', ובלו אופנים אין לו חזקה?

ב. המפקיד חפץ אצל חברו, ועתה טוען המחזיק 'קניתי ממך' – האם הוא נאמן?

ג. המפקיד אצל חברו בעדים – האם צריך להחזיר לו בעדים?

א. אומן המוחזק בחפץ (מאותו סוג חפצים שאומנותו בהם) – למסקנת הסוגיא (כדעת אביי), אם יש עדים שראו את החפץ אצלו (סמוך לתביעה. פוסקים) – אינו נאמן לטעון 'לקוח הוא בידי', גם אם אין עדים שמסרו לו מתחילה לצורך תיקון. אבל אם אין עדים שהחפץ אצלו כעת, מתוך שיכול לומר 'החזרתיו לך', נאמן לטעון 'לקוח הוא בידי'. (ורבה סבר מתחילה שאין הדבר תלוי אם ראינו את החפץ ברשותו אם לאו, אלא הקובע היחיד אם נמסר לו החפץ בפני עדים אם לא. ואח"כ חזר בו רבה לומר שרק אם יש עדים שמסר לו בנוסף לעדי ראייה, רק אז אין לו חזקה. ורב נחמן בר יצחק הקשה על דבריו. והסיקו שהכל תלוי בעדי ראייה עתה, כאמור) – כן שיטת הרשב"ם, וכן נפסק בשו"ע (קלד, א): אם יש עדים שהחפץ אצל האומן – נוטל הלה את החפץ מידו, ונשבע שבועת היסט. ואם לאו – נשבע האומן היסט ונפטר. והרי"ף פסק שאפילו בלא ראה – אין האומן נאמן. וע' בחדושי הנצי"ב).

ב. אם יש עדים שהפקידו אצלו – אינו נאמן לטעון 'קניתי' אלא אם אין עדים שהחפץ עתה בידו, שאז נאמן במיגו שהיה יכול לומר 'החזרתיו'. ואם אין עדים שהפקידו, אלא שמודה שהפקידו וטוען שאח"כ קנה מאתו – נאמן ב'מיגו' שהיה אומר 'לא הפקדת בידי'.

(שיטת הרי"ף והרמב"ם, שאם יש עדים במסירת הפקדון, אפילו לא ראו החפץ בידו – אינו נאמן ב'מיגו' החזרתו. וכ"ה דעת כמה ראשונים. שיטת ר"ת, שלא כשאר ראשונים, שאפילו יש עדים במסירת הפקדון, וגם ראהו בידו – נאמן).

ודוקא בחפצים שאינם עשויים להשאיל ולהשכיר, אבל בחפצים העשויים לכך – אין מועילה חזקתו.

ג. הוכיחו בגמרא שאין צריך להחזירו בעדים, ונאמן לטעון 'החזרתיו ביני לבינך'. (ונשבע היסט ונפטר. רצו, ב).

(ואפילו לדעת התנא שאומר 'המלוה את חברו בעדים צריך לפורעו בעדים', מודה הוא בפקדון שאין צריך, שיש לו 'מיגו' דנאנסו. ר"ת).

דף מו

צ. מי שנתחלפו כליו בכלים אחרים – האם מותר לו להשתמש בהם בינתיים, עד שיבקש הלה את שלו?

אסור להשתמש, מלבד אם נתחלפו בבית האומן, ונתן לו האומן ואמר לו: 'הא לך טלית' סתם (ולא 'טליתך') – שאז מניחים שהאומן נתנו לו בידיעה שאינה שלו, ונתן לו טלית אחרת שנתנו לו כדי למכרה, אבל בשאר אופנים שאין לומר כן (כגון בבית האבל והמשתה, שאין בעה"ב עשוי למכור כלים של אחרים, או באומן שאמר 'טליתך', או באשתו ובניו של האומן שנתנו לו, אפילו ב'טלית' סתם) – אסור להשתמש בהם, עד שיבואו בעליהם ויטלום.

צא. התובע את האומן שמסר לו כלים, והאומן טוען 'להד"ם', ויש עדים שראו כלי ככלי שלו (עם אותם סימנים) אצל

האומן, והאומן טוען שאינם שייכים לאדם זה אלא הם של אחרים, ואינו רוצה להראותו לו – הדין עם מי?

רבא אמר שהדין עם האומן, שכל שאין עדים המכירים ויודעים שהוא כלי שלו, בידו להכחיש. (ואולם, אם האומן מודה שמסר, אלא שטוען 'לקוח ביד' – אינו נאמן, שאין לו 'מיגו' טוב שהיה טוען 'להד"ם', מפני שירא פן יכחישוהו העדים. תוס').

דפים מו – מז

צב. האם האנשים דלהלן כשרים לתת עדות לחבריהם, כשיצא ערעור על הקרקע שברשותם שאינה שלהם – להעיד

שהיא אכן שייכת להם;

א. האריס המעיד על בעליו.

ב. ערב ללוה.

ג. מלוה ללוה.

ד. לוקח ראשון ללוקח שני.

ה. לוקח שני ללוקח ראשון.

ו. (ערב) קבלן ללוה.

א. האריס נאמן להעיד רק כאשר אותה הקרקע שמעיד לו עליה – אינה עושה פירות ולא עבד בה. אבל אם יש

בה פירות, הרי הוא נוגע, שרוצה שתעמוד הקרקע אצל בעליו, מפני חלקו המגיע לו מעבודתו.

ב-ד. יכולים להעיד רק אם יש ללוה (ובלוקח ראשון המעיד ללוקח שני – אם יש ללוקח השני או למוכר) קרקע

אחרת, שאז אינם 'נוגעים' בדבר, כי גם אם אותה קרקע שמעידים עליה, לא תעמוד ברשותו, הם לא יפסידו.

(ואם הקרקע שמעיד עליה היא בינונית, נסתפקו בתוספות (בד"ה קבלן) שמא צריך שגם הקרקע האחרת

שברשותו לא תהא גרועה הימנה).

ה. מעיד, (כי בכל אופן הבע"ח גובים את חובם תחילה מהשני ולא מהראשון. ולכן אין משנה לו אם תעמוד הקרקע

אצל הראשון), מלבד אם מכר לראשון באחריות, שאם יטרפוח – יחזור ויגבה ממנו, – באופן זה השני פסול להעיד

אלא אם קיימת קרקע אחרת אצל המוכר. רשב"ם.

ו. יש אומרים שדינו כערב רגיל, וי"א אפילו אם יש ללוה קרקע נוספת – אינו מעיד. (ולהלכה – מחלוקת הפוסקים.

ע' שו"ע חו"מ לו, יג ובש"ך ותומים).